

Tutkimushanke vahvistaa kokonaisturvallisuutta

Mitä jos sähköä ei tulisi?

Suomessa kaupoissa riittää ruokaa, vettä saa hanasta ja sähköt päälle katkaisijasta. Kun arki sujuu, ruoan, veden ja energian saantia ei tule murehtineeksi. Tuore tutkimushanke vahvistaa kokonaisturvallisuutta tältä osin.

Ilmastonmuutoksen ja keskinäisriippuvuuden muokkaamassa maailmassa energiaan, ruokaan ja veteen kohdistuu entistä enemmän muutostekijöitä.

- Nämä riskit ja muospaineet puolestaan vaikuttavat merkittävästi Suomen kokonaisturvallisuuteen, muistuttivat strategisen tutkimuksen neuvoston rahoittaman *From Failand to Winland* -tutkimushankkeen tutkijat hankkeen ensimmäisessä työpajassa 13.10.2016 Balderin talolla Helsingissä.

Hanke selvittää, miten veteen, ruokaan ja energiaan liittyvät muospaineet, riskit ja niihin liittyvät poliittiset päätökset vaikuttavat Suomen kokonaisturvallisuuteen tulevaisuudessa.

Hankkeen toimijat ovat Helsingin, Turun, Itä-Suomen ja Aalto yliopistot, Finland Futures Research Centre, Suomen ympäristökeskus SYKE sekä Demos Helsinki. Osapuolet tutkivat, miten järjestelmämme ja päätöksentekoprosessimme mukautuvat riskeihin. Tätä tehdään mm. skenaarioiden, yhteiskehittämisen ja päätöksentekoanalyysin avulla yhdessä suomalaisen valtionhallinnon, järjestöjen ja yritysten kanssa. Tarkoituksena on vahvistaa yhteiskunnan resilienssiä ja valmiutta varautua riskeihin.

Aloitusseminaarissa oli mukana tutkijoiden lisäksi iso joukko elinkeinoelämän toimijoita. Osanottajat jakautuivat aihekohtaisiin työpajoihin, joissa kartoitettiin painopisteitä ja tutkimustarpeita. Puheeksi tuli myös tutkimuksen ja elinkeinoelämän keskinäisen vuoropuhelun tiivistämistarve.

Ajankohtainen juuri nyt

Miksi From Failand to Winland on ajankohtainen juuri nyt, hankkeen johtaja Olli Varis?

- Hanke on tärkeä juuri nyt, koska maailmanpoliittinen tilanne Euroopassa ja erityisesti Venäjän naapurustossa on muuttunut viime vuosina paljon. Ilmastonmuutos ja kasvava resurssiniukkuus luovat globaaleja haasteita yhteiskuntien toimivuudelle.

Muutosten vaikutuksista maamme ruoka-, energia- ja vesihuoltoon tarvitaan kokonaiskuva ja monitieteistä näkemystä. Suomella on naapurimaihin monenlaisia riippuvuuksia. Elintarvikehuolto nojaa yhä enemmän tuontiin Euroopasta ja energiantuotanto on läheisesti kytköksissä Venäjään. Euroopan energiamarkkinoiden yhdentymisen vaikutuksia Suomeen on myös hyvä pohtia.

Teemoja pohtii Suomessa jo monet julkiselta yksityiselle sektorille ja järjestöistä tutkimuslaitoksiin. Huoltovarmuuteen sekä kokonaisturvallisuuteen liittyvä yhteistyöverkostomme on kattava. Hankkeen tavoitteena on miettiä sidosryhmien kanssa, millaisia kipupisteitä toimijakentässä on ja miten yhteistyötä voi parantaa.

- Tarkastelemme asioita pitkällä aikaperspektiivillä ja globaalisti. Rakennamme sidosryhmien kanssa pitkälle tulevaisuuteen katsovia skenaarioita. Näin saamme selville uhkia, joista meidän on hyvä tietää enemmän ja joihin meidän täytyy varautua paremmin.

65% tuontienergiasta Venäjältä

Energiahuolto on yhteiskunnan tärkeä tukipilari. Jo lyhyet valtakunnalliset tai alueelliset sähkökatkot aiheuttavat suuria ongelmia, puhumattakaan vuorokausien mittaisista häiriöistä sähkön- ja lämmönjakelussa. Myös muut yhteiskuntaa oleellisesti ylläpitävät toiminnot kuten ruoka- ja vesihuolto ovat läheisesti sidoksissa energian keskeytyksettömyyden saatavuuteen.

Suomen energiaturvallisuudesta keskusteltaessa on otettava huomioon myös energiamarkkinoihin liittyvät ulkoiset riippuvuudet ja erityisesti Venäjän keskeinen rooli: yli 50% kulutetusta ja reilut 65% tuontienergiastamme tulee Venäjältä. Samaan aikaan Suomen energiapolitiikkaan vaikuttavat merkittävästi globaalit energiasektorin muutokset, kuten siirtyminen fossiilisista energiamuodoista uusiutuvaan energiaan.

Hankkeessa muodostetaan kokonaiskuva Suomen energiaturvallisuudesta politiikan ja tekniikan tutkimuksen näkökulmista. Työssä keskitytään erityisesti sähkön keskeytyksettömyyden saatavuuteen sekä energiaturvallisuutemme itäiseen ulottuvuuteen.

Tutkijat selvittävät, millaisia systeemitason riskejä Suomessa voi ilmetä erimittaisten energiakatkojen aikana. Ja myös, millainen kansallinen valmiutemme on selviytyä erilaisten muospaineiden ja uhkien realisoituessa energiamarkkinoilla. Samalla luodaan syvälinen kokonaiskuva Suomen energiatuotantoon ja -kauppaan liittyvistä taloudellisista ja poliittisista riippuvuussuhteista sekä niiden oikeudellisista reunaehdoista.

Koonnut Mari Hannuksela

Lisätietoja: <http://winlandtutkimus.fi/>